

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odvolání daru, je to skutečně tak jednoduché?

Darování mezi příbuznými není v praxi ojedinělým jevem. Starší příbuzní se často uchylují k bezplatnému převodu nemovitých věcí na své děti či na vnoučata, a snaží se tak předejít rodinným šarvátkám v rámci dědického řízení, nebo chtějí svým potomkům tzv. přilepšit již za svého života. Někdy se však dárci ze strany obdarovaných nesetkávají s takovou mírou vděku, jakou by si představovali. Plni zklamání proto začínají hledat způsob, který by jim umožnil získat darované nemovité věci zpět. Nalezení řešení se zpravidla nejeví jako složité – odvolání daru pro nevděk je ostatně výslovně upraveno v občanském zákoníku. Je však skutečně tak snadné dar pro nevděk odvolat?

Příklad z praxe

Před několika měsíci se na naši advokátní kancelář obrátil klient, kterému příbuzná v pokročilejším věku darovala několik nemovitých věcí, a to včetně rodinného domu, v němž si nechala zřídit služebnost bytu. Vícegenerační soužití s sebou však přinášelo neshody, které nakonec vyústily v doručení písemného odvolání daru. Právní zástupce dárkyně shledával hned několik důvodů pro odvolání daru pro nevděk:

- a. **chování obdarovaného k dárkyni po převodu nemovitých věcí velice ochladlo;**
- b. **obdarovaný nekomunikuje a pokud ano, všechno mu vadí;**
- c. **obdarovaný dárkyni řekl, že ji nenávidí;**
- d. **obdarovaný se o dům nedostatečně stará;**
- e. **obdarovaný si přivedl do domu několik partnerů, které dárkyni často ani nepředstavil.**

Ačkoliv dárkyně tvrdila, že se v domě necítí jako dříve, má strach vycházet a musí se zamykat, přesto odvolání daru obsahovalo nabídku k uzavření nájemní smlouvy, na jejímž základě by obdarovaný mohl v domě i nadále setrvat.

Obdarovaný byl krokem dárkyně zaskočen. Dárkyně totiž pravidelně hlídala děti obdarovaného, žehlila mu prádlo a chodila na návštěvy do horního patra, ve kterém obdarovaný s rodinou bydlel. Obdarovaný se k odvolání daru vyjádřil, snažil se situaci uklidnit. I přesto nakonec dárkyně podala prostřednictvím svého právního zástupce žalobu na určení práva k nemovitostem, ke které následně připojila i návrh na vydání předběžného opatření (a to i přesto, že se obdarovaný nijak nepokusil daru zbavit či jinak zmařit případný výkon rozhodnutí).

V průběhu jednání dárkyně vypověděla, že konflikty s obdarovaným nemá, nehádají se, ale že zkrátka nežijí jako rodina. Vadí jí, že obdarovaný do domu přivedl několik partnerů, aniž by jí je představil. Stávající partner obdarovaného dárkyni pouze pozdraví, případně jí v její jednotce opraví nějakou drobnost. Jinak o něm ale nic neví. Nelíbí se jí, když jí obdarovaný oponuje slovy „to se tě netýká“ nebo „to tě nemusí zajímat,“ nebo že jí neřekne, že s rodinou odjíždí pryč.

Soud prvního stupně došel k jednoznačnému závěru: **„Je zřejmé, že důvody, pro které žalobkyně chtěla dar odvolat, nemohly před soudem obstát“**. Soud žalobu v plném rozsahu zamítl a

dárkyni, jako žalobkyni, přikázal nahradit náklady řízení ve výši necelých 50 tisíc Kč.

Již od počátku řízení bylo více než pravděpodobné, že dárkyně s důvody pro odvolání daru před soudem neuspěje. I přesto její právní zástupce učinil několik kroků, jež se odrazily toliko ve zvýšených nákladech soudního sporu. S cílem ochránit další dárce, kteří by z obdobných důvodů chtěli svůj dar odvolávat, věnujeme následující řádky vysvětlení toho, proč ve shora uvedeném případě nebyla dárkyně s odvoláním daru úspěšná.

Povaha odvolání daru pro nevděk

Odvolání daru pro nevděk upravuje občanský zákoník ve svém ustanovení § 2072.

§ 2072 občanského zákoníku

(1) Ublížil-li obdarovaný dárci úmyslně nebo z hrubé nedbalosti tak, že zjevně porušil dobré mravy, může dárce, neprominul-li to obdarovanému, od darovací smlouvy pro jeho nevděk odstoupit. Byl-li dar již odevzdán, má dárce právo požadovat vydání celého daru, a není-li to možné, zaplacení jeho obvyklé ceny.

(2) Odůvodňují-li to okolnosti, považuje se za nevděk vůči dárci také zjevné porušení dobrých mravů vůči osobě obdarovanému blízké.

Nevděk obdarovaného ve smyslu § 2072 občanského zákoníku se skládá ze dvou samostatných hledisek. Prvním z nich je **hledisko objektivní**. Tím je závadové chování obdarovaného vůči dárci (a v některých případech též vůči osobě obdarovanému blízké). Toto závadové chování označuje zákon jako „zjevné porušení dobrých mravů“ a je nutné jej odlišovat od „hrubého porušení dobrých mravů“, které vyžadovala předchozí právní úprava. Pro naplnění objektivního hlediska tedy **postačí prosté porušení dobrých mravů, avšak pouze tehdy, je-li takové porušení na první pohled zřejmé.**^[1] Nelze přitom zapomínat na to, že musí jít o jednání úmyslné, popřípadě o jednání učiněné v hrubé nedbalosti.

Pro vyslovení nevděčnosti obdarovaného vyžaduje zákon též naplnění **subjektivního hlediska**. **Zjevné porušení dobrých mravů ze strany obdarovaného zakládá jeho nevděčnost pouze tehdy, pokud jeho objektivně závadové jednání vnímá i samotný dárce jako ubližující.**

Jak plyne z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. 33 Cdo 1794/2018, „**rozhodujícím má být především objektivní hledisko, teprve na místě druhém má nastoupit úvaha, jak nemravné chování pocítoval sám dotčený dárce**“. Lze tedy uzavřít, že pouhý subjektivní pocit dárce nemůže nevděk ve smyslu § 2072 občanského zákoníku založit.

Judikatura a konkrétní příklady nevděku

Nyní se podíváme na konkrétní důvody pro odvolání daru, které ve shora nastíněném případě právní zástupce žalobkyně uvedl.

a. chování obdarovaného k dárkyni po převodu nemovitých věcí velice ochladlo

Dárkyně v první řadě namítala, že se k ní obdarovaný chová jinak než dříve. Neinformuje ji o tom, že odjíždí s rodinou na dovolenou, v domě provádí opravy i proti její vůli a obecně neprojevuje takovou vděčnost, jakou by dle dárkyně projevovat měl. Je zjevné, že subjektivní hledisko bylo v daném případě naplněno. Jak však plyne například z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. února 2007, č. j. 23 Co 502/2006-138, **skutečnosti, že se obdarovaný nechová podle dárcových představ, že projevuje menší vděčnost, než očekával, a že s nemovitostmi nakládá v rozporu s dárcovými představami, nejsou relevantní důvody pro vrácení daru.**

b. obdarovaný s dárkyní nekomunikuje a pokud ano, všechno mu vadí

Přerušení kontaktu obdarovaného s dárce obecně nezakládá důvod pro odvolání daru. Vždy je totiž nutné zkoumat všechny konkrétní okolnosti daného případu (srov. např. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2017, sp. zn. 33 Cdo 5141/2016). **Relevantní je přitom nejen jednání obdarovaného, ale též jednání samotného dárce.** Ve shora uvedeném případě byly hlavním důvodem sporů rozdílné názory stran na rekonstrukci domu, jakož i na partnerské vztahy obdarovaného. Z provedeného dokazování vyplynulo, že dárkyně často zakazovala provádět opravy domu, se kterými nesouhlasila. Také nebyla spokojena s výběrem partnerů obdarovaného, což mu opakovaně dávala najevo. Ke zhoršení vztahů mezi dárkyní a obdarovaným tedy došlo zejména v důsledku jednání samotné dárkyně. Relevantní je také judikatura Nejvyššího soudu, dle které **za nevděk nelze automaticky považovat ani několik let trvající neshody a slovní urážky se zásahem do osobnostních práv** (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2017, sp. zn. 33 Cdo 2838/2017).

c. obdarovaný dárkyni řekl, že ji nenávidí

V odvolání daru žalobkyně dále namítala, že jí obdarovaný řekl, že nenávidí. Tento důvod by za určitých okolností mohl před soudem obstát, neboť si lze představit situaci, ve které půjde o natolik závadné jednání, které nevzbuzuje pochybnosti o jeho kolizi s dobrými mravy (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2012, sp. zn. 33 Cdo 903/2011). Nelze nicméně opomenout **povinnost dárce ke konkrétnímu vymezení skutečností, ve kterých důvod pro odvolání daru shledává** (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2015, sp. zn. 33 Cdo 3438/2015). Tvrzení ohledně sdělení obdarovaného nebylo ani v žalobě blíže specifikováno, a to z hlediska času ani kontextu. Blíže se k němu dárkyně nevyjádřila ani v průběhu řízení.

d. obdarovaný se o dům nedostatečně stará

Další výhrada směřovala vůči špatné údržbě domu ze strany obdarovaného. Pomineme-li fakt, že i tento důvod postrádal konkrétnějšího vymezení, dle názoru Nejvyššího soudu **nelze zásadně za nevděk považovat, pokud dárce nesouhlasí s tím, jak obdarovaný s darem hospodář** (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. čer. 2012, sp. zn. 33 Cdo 903/2011).

e. obdarovaný si přivedl do domu několik partnerů, které dárkyni často ani nepředstavil

Právě nespokojenost s výběrem partnerů hrála v posuzovaném případě velkou roli. Dárkyně neměla důvěru k osobám, které obdarovaného navštěvovaly, a připadala si ohrožená. Tyto osoby se s dárkyní takřka nebavily, ačkoliv s ní žily pod jednou střechou. Jak však vyplývá z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 12. 2. 2004, sp. zn. 33 Odo 1192/2003, **vděkem je dárce povinný pouze obdarovaný.** I pokud by se snad partneři obdarovaného dopouštěli nemravného jednání vůči dárkyni, takové jejich jednání by nebylo důvodem pro odvolání daru.

Závěr

Ačkoliv se odvolání daru pro nevděk může jevit na první pohled jako bezproblémové, je zřejmé, že je nutné pečlivě posuzovat každý jednotlivý případ, v němž se o odvolání daru jedná. I když o naplnění subjektivního předpokladu pro odvolání daru není obvykle pochyb, naplnění objektivního hlediska nebývá pravidlem. Současná právní úprava sice nevyžaduje hrubé porušení dobrých mravů ze strany obdarovaného, i přesto je však potřeba pamatovat na to, že musí být porušení dobrých mravů na první pohled zřejmé.

Mgr. Miroslav Papoušek,
advokát

Kateřina Servusová,
paralegal

Valíček & Valíčková
advokátní kancelář, s.r.o.

[Valíček & Valíčková, advokátní kancelář](#)

Kanceláře **Brno**: Nám. Svobody 18, Brno

Kancelář **Praha**: The Flow Building, Václavské nám. 47, Praha

Kancelář **Vyškov**: Dukelská 12, Vyškov

Kancelář **Ivančice**: Petra Bezruče 2, Ivančice

Tel.: 770 685 603

email: info@brno-advokatnikancelar.cz

[1] JANOŮŠEK, Michal. § 2072 [Odvolání daru pro nevděk]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 5.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Určení výše přiměřené slevy z kupní ceny](#)
- [Dočasný zákaz výkonu funkce statutára dle zákona o kybernetické bezpečnosti a nové povinnosti pro statutáry](#)
- [Soudní ombudsman jako most mezi soudy, advokacii a veřejností](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 17.: Přístup do datové schránky právnické osoby při úmrtí jednatele](#)
- [Realitní obchod, provize zprostředkovatele a právní důsledky odstoupení od kupní smlouvy](#)
- [Limity nároku poškozeného na náhradu nákladů za nájem náhradního vozidla](#)
- [Druhá vlna povinností dle AI Aktu](#)
- [Smlouva uzavřená mezi studentem a soukromou vysokou školou jako smlouva spotřebitelská – nález Ústavního soudu ze dne 5. února 2025, sp. zn. IV. ÚS 2093/24](#)
- [Specifika výpovědi podnájemní smlouvy bytu optikou judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Kyberbezpečnost v civilním letectví a její právní rámec](#)
- [Pokračování ságy Semenya: Podle ESLP Švýcarsko porušilo právo sportovkyně na spravedlivý proces](#)